

PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W CHINACH

Podjęciem działalności gospodarczej w Chinach zainteresowana jest coraz większa grupa polskich przedsiębiorców. Jedni zamierzają tam otworzyć swój oddział, który będzie się zajmował importem do Polski, inni zaś pragną przenieść tam całość lub część produkcji. I jedni i drudzy winni być świadomi, że główną atrakcją rynku chińskiego jest ogromna ilość taniej siły roboczej, jako że jeśli idzie o bariery biurokratyczne związane z działalnością gospodarczą, to jest ich więcej niż w Polsce. Chińczycy w ciągu ostatniego dwudziestolecia przygotowali szereg aktów prawnych, na których ma się opierać ich współpraca gospodarcza z zagranicznymi inwestorami. Niewątpliwie jest jednak, iż częstokroć prawo sobie, a rzeczywistość sobie. Stąd rozpoczęcie działalności w Chinach wymaga sporego samozaparcia i... przypomnienia sobie jak to ongiś bywało w Polsce.

Główne akty regulujące podejmowanie działalności gospodarczej w Chinach przez przedsiębiorców zagranicznych to:

1. ustawa z 13.04.1988 r. – o spółdzielczych przedsiębiorstwach chińsko-zagranicznych,
2. ustawa z 12.04.1986 – o przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym,
3. ustawa z 01.07.1979 – o chińsko-zagranicznych spółkach joint-venture.

Z przepisów tych wynika, że prawo chińskie chroni własności zagraniczną oraz że własność ta nie będzie nacjonalizowana, chyba że za słusznym odszkodowaniem i w ważnym interesie narodu chińskiego. Ogólnie postanawia się, iż przedsiębiorcy zagraniczni mogą działać w Chinach w ramach przewidzianych w tym kraju form prawnych dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Chiński ustawodawca zezwolił na inwestowanie przez przedsiębiorców zagranicznych w spółki joint-venture z partnerem chińskim, spółdzielnie chińsko-zagraniczne oraz spółki będące w całości własnością podmiotów zagranicznych. Należy wskazać, iż wszystkie te podmioty muszą być tworzone w oparciu o chińskie przepisy. Głównym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa z 29.12.1993 – prawo spółek. Ustawa ta postanawia, iż oba rodzaje chińskich spółek kapitałowych – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna są osobami prawnymi. Obie spółki odpowiadają za zobowiązania swoim majątkiem, a dodatkowo w chińskim prawie spółek postanawia się, iż również udziałowiec spółki z o.o. jest odpowiedzialny za jej zobowiązania do wysokości wkładu. Dla spółek z o.o. wymagany kapitał zakładowy waha się od 100.000 juanów do 500.000 juanów w zależności od rodzaju działalności, jaką zamierza podjąć spółka. Przykładowo dla spółki, której głównym polem działalności jest handel detaliczny, kapitał wynosi 300 tysięcy, zaś dla spółki zajmującej się hurtem – 500 tysięcy. Dla spółek akcyjnych ustanowiono wysoki próg kapitału. Wynosi on minimalnie 10 milionów juanów.

Oprócz spółek kapitałowych, działalność w Chinach może być również prowadzona w formie spółek jawnych. Jednak przepisy chińskie wprost nie przewidują możliwości udziału w takich spółkach przedsiębiorców zagranicznych.

Podejmowanie działalności gospodarczej w Chinach wiąże się ze spełnieniem następujących formalności:

Zgodnie z obowiązującym w Chinach systemem prawnym, otwarcie w tym kraju przedsiębiorstwa zagranicznego, lub z udziałem kapitału zagranicznego wiąże się z koniecznością uzyskania akceptacji projektu, jaki ma być realizowany przez przedsiębiorstwo, a następnie z rejestracją. Procedura wygląda następująco:

1. przedstawienie propozycji inwestycyjnych właściwym władzom administracyjnym (departament planowania, lub administracji ds. rozwoju technologicznego). Organy

- te muszą wydać oficjalną aprobatę, zanim przedsiębiorca będzie mógł przygotować studium wykonalności projektu.
2. po przygotowaniu studium wykonalności oraz biznes planu, przedsiębiorca winien ponownie je przedstawić wskazanym wyżej organom w celu uzyskania kolejnej aprobaty. Dopiero po jej uzyskaniu przedsiębiorca może podpisać kontrakt z przedsiębiorcą chińskim, lub zawrzeć umowę spółki.
 3. kolejny etap to przedłożenie dokumentów powołujących do życia podmiot gospodarczy, takich jak umowa spółki Departamentowi ds. kontroli i ratyfikacji, który – po uzyskaniu zgody ze strony Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Współpracy Gospodarczej, wydaje Certyfikat Aprobaty dla Przedsiębiorstw z Udziałem Zagranicznym.
 4. po otrzymaniu wspomnianego Certyfikatu, przedsiębiorca może przystąpić do formalnej rejestracji swojego przedsiębiorstwa w administracji ds. przemysłu i handlu.

Szczegóły procedury rejestracyjnej określa Rozporządzenie Rady Państwa z 24.06.1994 w sprawie administracyjnych reguł dotyczących rejestracji przedsiębiorstw. Zgodnie z art. 6 Rozporządzenia, Państwowa Administracja ds. Przemysłu i Handlu posiada kompetencje do rejestrowania następujących rodzajów podmiotów gospodarczych: spółki akcyjne zaaprobowane przez odnośne władze chińskie, spółki z udziałem inwestycyjnym państwa, spółki z o.o. zakładane samodzielnie, lub przy współudziale organizacji inwestorskich zaaprobowanych przez państwo, spółki z o.o. zakładane przez przedsiębiorców zagranicznych oraz inne przedsiębiorstwa, które zgodnie z przepisami odrębnymi winny być rejestrowane przez Państwową Administrację ds. Przemysłu i Handlu. Artykuły 7 i 8 Rozporządzenia uprawniają również lokalne administracje ds. przemysłu i handlu do rejestrowania niektórych rodzajów przedsiębiorców, zasadniczo jednak przedsiębiorcy zagraniczni podlegają rejestracji zgodnie z wymogami art. 6 Rozporządzenia. To samo rozporządzenie określa też, co powinno zawierać zgłoszenie spółki zagranicznej do rejestru. Zasadniczo wymagania te są zbieżne z polskim KSH. Art. 17 Rozporządzenia określa szczegółowo, jakie dokumenty należy przedstawić przy rejestracji spółki z o.o. zgłoszenia dokonuje albo reprezentacja wyznaczona przez wszystkich udziałowców, albo pełnomocnik. Do formularza wniosku o rejestrację należy dołączyć dokument ustanawiający reprezentację spółki, lub jej pełnomocnika, umowę spółki (akt założycielski w przypadku spółki jednoosobowej), zaświadczenie o pochodzeniu kapitału, lub wkładu, zaświadczenie o zdolności do czynności prawnych udziałowców, lub dane identyfikujące pełnomocnika, dokument ustanawiający zarząd, radę nadzorczą oraz inne organy a także przedmiotowe uchwały, zaświadczenie o wstępnej zgodzie na używanie obranej przez spółkę firmy (zaświadczenie to ma takie znaczenie, iż w wypadku wydania zgody na używanie danej firmy przez spółkę, podlega ona ochronie prawnej i nikt inny nie może się nią posługiwać), dokument zaświadczący o siedzibie spółki. Art. 45 Rozporządzenia stanowi, iż decyzja w sprawie rejestracji winna być wydana w terminie do 30 dni od daty, gdy organ rejestrowy otrzymał komplet dokumentów rejestracyjnych i sporządził o tym fakcie wymaganą przepisami notę. Następnie po wydaniu decyzji organ ma 15 dni na zawiadomienie spółki o zgodzie na rejestrację, lub odmowie. Za zarejestrowanie spółki pobierana jest opłata uzależniona od wysokości kapitału. Dla spółek o kapitale do 10 milionów juanów, opłata ta wynosi 1/1000 kapitału, dla spółek o wyższym kapitale – 5/10000 kapitału. Z kolei opłata od dokonania zmian w rejestrze wynosi 100 juanów.

Warto zwrócić uwagę, iż w przypadku podejmowania działalności w Chinach w formie spółek joint-venture, lub w formie przedsiębiorstw spółdzielczych, zbliżona procedura rejestracyjna jest określona w Rozporządzeniu Rady Państwa w sprawie administracyjnych reguł dotyczących rejestracji osób prawnych, które weszło w życie z dniem 01.07.1988.

W opinii administracji chińskiej, procedura rejestracyjna jest łatwa. Po tym, jak wstępny wniosek uzyska pisemną zgodę administracji chińskiej, inwestor przedstawia formalny wniosek o zgodę na podjęcie działalności gospodarczej w Chinach załączając do tego stosowne dokumenty, takie jak umowa spółki. Po uzyskaniu Certyfikatu Aprobatacy, przedsiębiorca przy dalszych czynnościach posługuje się już tylko tym Certyfikatem.

Struktura administracji decydującej o zagranicznych inwestycjach jest nieprzejrzysta i sprzyja korupcji, co z jednej strony ułatwia wszelkie procedury, z drugiej zaś strony uzależnia inwestora od łaski urzędnika. Generalnie rzecz biorąc, kompetencje do wydawania zgody na inwestycje zagraniczne do kwoty 30 mln USD na niektórych obszarach kraju, ujętych w planach rozwoju jako jednostki niezależne, lub specjalne strefy ekonomiczne, zostały przekazane w dół, do administracji lokalnej w prowincjach, lub miastach. Na ogół sprawy te są rozstrzygane przez Lokalne Komisje ds. Ekonomii i Handlu. Kiedy jednak inwestycja przekracza wartość 30 mln USD, zgoda musi zostać wydana przez Państwową Komisję Planowania Rozwoju, lub Państwową Komisję ds. Ekonomii i Handlu.

Zezwolenia na podejmowanie działalności gospodarczej w Chinach mają charakter czasowy. Zwykle wydawane są one na okres 10 – 30 lat, przy czym w wypadku niektórych inwestycji okres zezwolenia wynosi minimum 20 lat. Przedsiębiorca zagraniczny zamierzający ubiegać się o przedłużenie zezwolenia winien wystąpić z przedmiotowym wnioskiem nie później, niż 180 dni przed wygaśnięciem aktualnego zezwolenia na prowadzenie działalności.

Podatki

W chwili obecnej chiński system podatkowy w części dotyczącej przedsiębiorców zagranicznych składa się z następujących podatków i opłat:

1. podatek dochodowy od przedsiębiorców. Aktualna stopa tego podatku wynosi 33%, jednakże w specjalnych strefach ekonomicznych, strefach rozwoju sektora IT została obniżona do 15%. Z kolei przedsiębiorstwa produkcyjne działające na obszarach nadbrzeżnych stref ekonomicznych, bądź w tzw. starych ośrodkach miejskich (np. w Pekinie) są opodatkowane podatkiem dochodowym w wysokości 24%. Istnieją dodatkowe bodźce podatkowe dla przedsiębiorców, polegające na redukcjach i zwolnieniach w ramach tego podatku. Przedsiębiorstwa zagraniczne produkujące w Chinach, jeśli otrzymały zezwolenie na działalność na okres ponad 10 lat, poczynając od roku, w którym po raz pierwszy osiągnęły zyski, korzystają ze zwolnienia podatkowego przez pierwsze dwa lata, a następnie z dodatkowej 50% redukcji podatku dochodowego na okres trzech lat. Łącznie zatem okres zwolnienia i obniżki podatku wynosi 5 lat. Przedsiębiorcy działający w regionach zacofanych, albo w sektorze produkcji rolnej, zwierzęcej, lub leśnej mogą za zgodą Państwowego Biura Podatkowego korzystać z obniżki podatku od 15 do 30% na okres kolejnych 10 lat po zakończeniu wyżej wskazanego okresu 2 letniego zwolnienia i 3 letniej obniżki podatku dochodowego o 50%. Przedsiębiorcy zagraniczni działający w Chinach środkowo-zachodnich, którzy uczestniczą w projektach inicjowanych przez rząd, po zakończeniu okresu pięcioletniego mogą korzystać z redukcji podatku dochodowego przez kolejne trzy lata. Podatek ten wynosi wtedy 15%. Przedsiębiorcy działający w sektorze zaawansowanych technologii mogą być zwolnieni z podatku dochodowego na dwa lata, następnie zaś przez okres sześciu lat mogą korzystać z 50% redukcji podatku. Dodatkowo przepisy podatkowe przewidują, iż przedsiębiorcy zagraniczni produkujący na eksport mogą korzystać z dodatkowej 50% obniżki podatku dochodowego tak długo, jak długo ich eksport stanowi co najmniej 70% całości

sprzedaży. Inwestorzy zagraniczni, którzy reinwestują zyski ze działalności prowadzonej w Chinach przy okresie zezwolenia na prowadzenie działalności przekraczającym 5 lat, mogą na swój wniosek, za zgodą Państwowego Biura Podatkowego, otrzymać refundację 40% podatku dochodowego, który został już zapłacony w związku z osiągniętymi przez przedsiębiorcę dochodami.

2. podatek obrotowy typu VAT. Istnieją trzy stawki tego podatku. Dla sprzedaży oraz importu towarów, a także przy usługach o charakterze przetwarzania, obróbki oraz naprawy stawka wynosi 17%. Obniżona stawka podatkowa w wysokości 13% obowiązuje przy sprzedaży i imporcie takich towarów jak książki, czasopisma, zboża, gaz ziemny, oleje jadalne, węgiel dla użytku domowego. Dodatkowa stawka VAT - 6%, obowiązuje dla podmiotów o przychodach poniżej 1 mln juanów rocznie (około 460 tys. PLN) jeśli prowadzą one działalność produkcyjną, lub świadczą usługi podlegające opodatkowaniu, oraz dla hurtowników i detalistów o przychodach do 1.8 mln juanów, a także dla innych podmiotów określonych przez chińskie służby podatkowe jako mali podatnicy VAT.
3. podatek katastralny. Podatek ten w Chinach jest podatkiem progresywnym i obejmuje cztery stawki. Waha się on pomiędzy 30 a 60%, zaś jego wysokość zależy od wzrostu wartości nieruchomości w okresie roku. Podatek ten jest płacony od wzrostu wartości nieruchomości ziemskich.
4. podatek od nieruchomości zabudowanych. Podatnikiem tego podatku jest właściciel nieruchomości, lub jej użytkownik. Dla przedsiębiorców zagranicznych podatek ten wynosi rocznie 1.2% i pobierany jest kwartalnie. Przedsiębiorcy ci mogą się ubiegać o 30% obniżkę tego podatku.
5. opłaty stemplowe. W Chinach nie rozróżnia się opłaty skarbowej i podatku od czynności cywilnoprawnych. Opłata stemplowa jest pobierana m.in. od umów, w tym umów pożyczek, przechowania, aktów kreujących spółki itp., a dodatkowo od zezwoleń, pozwoleń, licencji oraz aktów administracyjnych. Szczegółowo kwestię opłat stemplowych reguluje ustawa z 06.08.1988 o opłatach stemplowych.
6. opłaty transportowe. Opłaty te stanowią rodzaj podatku drogowego pobieranego od pojazdów oraz statków. Dla ciężarówek i statków towarowych wysokość opłaty jest uzależniona od ładowności (tonażu), zaś dla pojazdów przeznaczonych do transportu pasażerów, w tym autobusów i samochodów osobowych – od ilości miejsc pasażerskich. Dla ciężarówek opłata ta wynosi 48 juanów od tony ładowności rocznie. Z kolei autobusy i samochody obciążone są opłatą wahającą się od 120 do 163 juanów rocznie, a motocykle – od 20 do 48.
7. cła. Poczynając od 01.04.1996 import wyposażenia oraz półproduktów dla nowo tworzonych przedsiębiorstw podlega taryfie celnej. Przedsiębiorcy, którzy rozpoczęli działalność do 31.03.1996, import dóbr inwestycyjnych jest zwolniony z cła. Jeśli chodzi o eksport, to chińskie przepisy stanowią, iż eksport towarów wytwarzanych przez przedsiębiorców zagranicznych, za wyjątkiem towarów, których wywóz jest zabroniony, lub towarów podlegających regulacjom szczególnym, jest zwolniony od cła.
8. podatek od dochodów osobistych. Podatkowi temu podlegają cudzoziemcy objęci nieograniczonym chińskim obowiązkiem podatkowym – czyli przebywający w Chinach na okres powyżej pięciu lat. Cudzoziemcy przebywający do roku płacą podatek od dochodów osiągniętych w Chinach. Ci, którzy przebywają od roku do pięciu lat – płacą podatek według swojego wyboru albo od dochodów osiągniętych w Chinach, albo od dochodów spoza Chin. Dochody osobiste są opodatkowane według ośmiu stawek podatkowych od 5 do 45%. Kwota wolna od podatku wynosi 4000

juanów. Niektóre dochody, takie jak odszkodowania, wyrównania, dywidendy, bonusy, zyski ze sprzedaży są opodatkowane ryczałtem w wysokości 20%.